

Uddrag af Svends livshistorie: Svend blev født i 1924. Vi hopper ind i hans liv i 1946, hvor han aftjente sin værnepligt som kokgast på stationsskibet Hekla, der lå ved Holmen.

Kokgast på Hekla

Efter den syv uger lange rekruttid blev jeg udtaget som kokgast i admiralsmessen på stationsskibet Hekla, hvor kontraadmiral Bjørn Andersen havde sit kontor. Min løn var 10 kroner om ugen, hver fjerde uge dog 15 kroner. Mit arbejde bestod i at holde kabyssen ren, skure gryder og skrælle kartofler om formiddagen. Kokken, der hed Gunnar, lavede al maden, mens jeg fik lov at lave det trælse arbejde. Gunnar var rødhåret og hysterisk, men jeg lod ham bare være i fred.

Sommeren gik, og der kom en streng frostvinter. Vi plejede jo at smide alt affald direkte ud i vandet, men nu lå det hele på isen – dåser, slagter fra komfuret og andet køkkenaffald. En dag kom havnepolitiet og spurgte, hvad det var for noget svineri.

Selvfølgelig var det mig, der fik et reb om maven og blev hejst ned for at samle op! Da isen var mør, sank jeg i vandet til bæltstedet. Det var en kold gyser! Kokken råbte til mig: "Du skal ikke være bange, for jeg har bundet dig til kødmaskinen!" Sikke en trøst ... men affaldet blev samlet op.

Jeg blev tit sendt til Holmbladsgade for at hente kød ved slagteriernes kødcentral. Jeg måtte traske den lange vej i min daglige blå uniform, og jeg frøs. Men derud kom jeg. Jeg havde penge til sporvognen hjem, men med en halv gris på nakken blev jeg nægtet adgang og måtte gå videre med min tunge byrde. Da jeg

næsten var ved Holmen, kom hovmester Larsson i sin bil. Jeg steg forkommen, men taknemmelig ind, og vi kom ud til Hekla.

På kasernen inde på Holmen fik jeg til opgave at partere den halve gris, og det havde jeg aldrig prøvet før. Jeg blev forsynet med strygestål, kniv, flækøkse og sav – og så var det ellers om at komme i gang. Nervøs var jeg, for jeg havde næsten ingen instrukser fået. Jeg ved heller ikke, hvad det lignede, da jeg var færdig – men grisen var blevet parteret! Så skulle jeg skrive tolv numre på kødstykkerne, og tilsvarende numre blev lagt i en officerskasket. Officererne trak hver et nummer, og til min forundring smilede de og roste mit arbejde. Da kødet var blevet fordelt, fik jeg tyve cigaretter og ti kroner, og jeg var meget stolt, da jeg gik ombord på Hekla med den belønning. Kokken Gunnar ærgrede sig og sagde: ”Pokkers også, det ikke var mig, der fik den tjans!”

Efterhånden fik jeg lov til at lave mere og mere mad, selvom jeg kun var kokgast. Nytårsaften var jeg også med til at lave de forskellige retter, der skulle serveres for officererne og deres fruer. Men efterhånden som aftenen skred frem, fik jeg en vældig kæp i øret. Det resulterede i, at jeg gik ind og dansede med officersfruerne. Jeg blev smidt ud, men kom igen! De truede mig med Stenhuset på Holmen, men der skulle mere til at skræmme mig den nat. Jeg dansede mavedans for damerne, som omringede mig og kyssede mig på kinden. Så fik jeg lov at blive!

Hverdagen fortsatte med de daglige pligter. Jeg blev purret ud klokken 5.30 hver morgen, og så skulle der fyres op i det store komfur. En morgen undrede jeg mig over, at jeg kunne høre skud i det fjerne. Det viste sig at være nazistiske håndlangere, der blev skudt.

Vi mærkede også følgerne af krigen på andre måder – der var stadig rationeringsmærker på f.eks. margarine. Hovmester Larsson beholdt mange af officerernes mærker, da han havde en søpavillon, hvor der skulle bruges store mængder margarine.

En dag vi skulle have stegte sild, blev kokken nødt til at komme sildene på en tør pande, hvorefter de selvfølgelig blev kulsorte. De blev alligevel serveret for officererne, som klagede. Adjudanten mønstrede op i kabyssen, og hovmester Larsson blev tilkaldt. Han begyndte at skælde kokken ud, men Gunnar blev hidsig, tog hovmester Larsson i kraven og svarede: "Vi kan ikke stege i margarine, når du tager rationeringsmærkerne til dig selv."

Gunnar blev derefter fyret fra Hekla, og hovmester Larsson fik en streng påtale.

Vi fik så en ny kok, der hed Plinius. Han mente ikke, at jeg som kokgast skulle være med til at lave maden. Jeg skulle bare ordne alt svineriet efter ham. Det fik jeg hurtigt ændret ved. Jeg lukkede døren til kabyssen, tog ham i kraven og sagde: "Her hjælper vi hinanden. Kan du ikke forstå det, får du så mange bank af mig!" Plinius havde ingen indvendinger.

Efter en tid kom jeg på infirmeriet med difteritis. Jeg havde 40 i feber, rystede over hele kroppen og følte det, som om jeg skulle kvæles. Jeg kunne høre én sige: "Ham der kan vi godt snart køre på krematoriet." Men sådan skulle det ikke gå ...

Jeg lå hen i en døs – turde ikke sove rigtigt, da jeg var bange for at blive kvalt. Lægen, der kom og undersøgte mig, sagde, at jeg skulle indlægges på Blegdamshospitalet, hvis det ikke blev bedre. Men samme nat vågnede jeg ved, at betændelse og blod stod ud af halsen på mig. Så kunne jeg få luft igen!

Jeg var der i fjorten dage, hvor jeg fik mange kammerater. De fleste havde kønssygdomme, men en enkelt havde malaria i udbrud.

Uhyggeligt. Men næsten alle kom også med fnat og dårligt tandkød som følge af den ensidige kost.

Rask igen traf jeg en gammel barndomsven, Johannes, i Nyhavn. Han havde solgt det meste af sit tøj for at få nogle bajere. Hans bror, Vagn, som var en stabil sømand, gav ham en på kassen og skældte ud: "Nu er det anden gang, du er indkaldt. Dine papirer er ødelagt. Hvorfor laver du alt det pis? Du ender sgu på landevejen!"

Det kom til at passe. Johannes kom til at gå på landevejen, og mange år senere blev han kørt ned. Han havde nogle gode forældre, som sled i det, for at han kunne få en god opvækst – men lige meget hjalp det. Fred være med Johannes, som var en god fyr.

En anden god ven var Marokko-Ole. Vi kom tit på Admiralkroen, svansernes kro. Vi fik øl i stride strømme, og når vi havde fået det, vi ville have, forsvandt vi lige så ubemærket.

En aften, hvor vi havde været på kroen og gik hjemad, spurgte Marokko-Ole: "Kaldte din mor på dig, da du var barn, og du skulle i seng?" Det bekræftede jeg. "Min moder kaldte aldrig på mig. Hun havde altid kunder," sagde han så. "Hvilke kunder," spurgte jeg. Grædende fortalte han nu, at hans mor havde været luder. "Hvad lavede din far?" spurgte jeg så. "Jeg har aldrig set ham, men det siges, at han var havnearbejder og luderkarl," svarede han.

Det gjorde indtryk på mig, at Marokko-Ole, den stærke og stolte sømand, gik og græd, mens han fortalte mig om sin barndom. Men han kom af med noget, der havde pint ham.

Efter krigen var der russisk, engelsk, norsk, svensk og amerikansk flådebesøg. Mange af marinerne traf vi på byens værtshuse om aftenen. Amerikanerne husker jeg bedst – de var elitesoldater og havde en stor løn. De var derfor meget gavmilde, både med øl og

cigaretter, og vi nød godt af deres gavmildhed. Vi kom især på et jazz-værtshus ved navn Golddigger, hvor vi svingede til dansen.

Jeg lærte de fleste værtshuse i København at kende og har ikke noget til gode der. Men jeg blev mæt af storbyen og længtes til sidst bare efter min hjemegns dejlige natur.

Hjemsendelsen kom derfor som en kær gave til mig, selvom jeg havde fået mange spændende oplevelser at se tilbage på.

Jeg satte mig i toget med 300 kroner i hjemsendelsespenge. Lykkelig var jeg, for min uniform var næsten slidt op, og mine støvler var så udslidte og mugne, at kvartermesterens kommentar ved mønstringen var: "Skal du lave ost på de støvler, 97?"

Som aftalt steg min kæreste på toget i Holstebro. Smuk var hun med sin store grønne hat og lammeskindspelsen. De andre marinere kiggede misundeligt på mig. Min lykke skulle ingen ende tage. Min elskede skulle ligge i *mine* arme den nat.

I dag er hun ikke mere. Sådan er livet. Vi fødes for senere at dø.